

Claus per utilitzar els diners de tots

- Hem de posar les bases per elevar el nivell mitjà de coneixements, base de la competitivitat

JOAN MAJÓ*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 31.12.08

L'actual crisi financera ha provocat un parell de problemes greus a les empreses. Primer va ser la falta de liquidesa, pel desgavell del sistema bancari. I ara, de forma més profunda i amb més durada, la disminució del consum. La primera ha estat urgentment atacada pels governs, davant de la por d'un enfonsament, injectant diners als bancs. Sembla que finalment s'ha aturat el cop, malgrat que ha servit més per ajudar els bancs que no pas les empreses, ja que únicament una part dels diners els estan arribant. S'havia de fer. Ara cal que els diners no es quedin a mig camí. Esperem-ho.

Però el gran problema ara és l'altre. La retracció del consum disminueix les comandes, fa reduir la producció i provoca un increment de l'atur. Això fa baixar també més el consum i enceta un perillós cercle viciós. Hi han d'intervenir els governs, a través de la injecció de diners per estimular-lo. Diners de tothom, no ho oblidem.

Hi ha dues preguntes que són clau. ¿Alguns dels recursos que es destinen als bancs podrien tenir un efecte millor si s'haguessin destinat directament a l'economia real? ¿Quina és la manera més eficaç de reactivar amb fons públics, i per tant cap on s'han de dirigir? Em vull concentrar en la segona, la que ara em preocupa més. D'entrada cal dir

que no crec gens en l'eficàcia de la fórmula de fa uns mesos --repartir 400 euros--, perquè crec que pocs hauran canviat el seu ritme de consum per estalviar-se, per una sola vegada, aquesta quantitat.

Ara es plantegen mesures més serioses. Per als que han redescobert Keynes --alguns no l'havíem oblidat mai--, del que es tracta ara és d'invertir en obres públiques per apuntalar empreses constructores, evitar acomiadaments i mantenir el consum dels que hi treballen. Això és el que busca bona part dels fons previstos en els pressupostos de l'Estat --més de 30.000 milions d'euros--, de la Generalitat, i els anunciats 10.000 milions que es donaran als ajuntaments. No em sembla malament, però m'agradaria fer algunes matisacions.

EN LA POLÍTICA reactivadora no podem oblidar d'on venim i on volem anar. Venim d'una situació que està viciada per un creixement basat sobretot en sectors de poca productivitat, entre ells la construcció, que ha generat una sobreoferta d'habitatges, en bona part l'origen del que ha passat. I volem anar cap a una economia amb competitivitat que es basi molt més en la qualitat i la innovació, i en la qual uns altres sectors industrials prenguin el relleu dels que disminuiran el seu pes en el PIB. Per tot plegat hem de tenir molta cura no solament de les infraestructures físiques --necessàries--, sinó també de les tecnològiques --imprescindibles per a les empreses del futur--, i haurem de posar les bases per tal d'elevat el nivell mitjà de coneixements del país, fonament de la competitivitat.

Crec que, igual que en les èpoques keynesianes, els governs han de fer ara el paper de motor del creixement amb polítiques anticíclics, però a diferència del segle passat, aquest paper de motor keynesià no pot ser

únicament motor de reactivació, sinó que ha de ser també motor de canvi. Si els diners de tots serveixen per reactivar l'economia tornant a posar en marxa el sistema, però sense modificar-lo, potser resoldrem el problema immediat, però seguirem estant en una situació que garantirà la repetició de les crisis, cada vegada d'una manera més greu. Si estem d'acord que la bombolla ha generat un sector de la construcció hipertrofiat, mentre sortim de la crisi s'hauria de produir un ajust. Si ara ens poséssim a construir habitatges amb diners públics, quan en tenim molts centenars de milers sense comprador, ens equivocariem. Hauríem de trobar solucions més imaginatives per reequilibrar tant l'oferta com la demanda. I per utilitzar millor els diners, intentant compatibilitzar les finalitats de present i de futur.

D'ALGUNA manera, estic demanant un neokeynesianisme per al segle XXI, que els economistes hauran de definir, però que jo intueixo com la utilització de diners públics no només per reactivar el consum (pagant un sou als aturats per portar pedres d'un lloc a l'altre, segons la famosa imatge de Keynes), sinó utilitzant el seu esforç per construir infraestructures tecnològiques de futur, començant per les mateixes infraestructures humanes. És a dir, pagant un sou a persones que estan sense feina, en part per treballar i en part per adquirir coneixements i augmentar així el nivell de formació i habilitats de la població. És bo que els ajuntaments construeixin noves pistes d'esports o nous centres cívics, ja que això reactiva el consum, però ¿i les escoles de formació professional, els centres de transferència de tecnologia o les xarxes de telecomunicació?

Caldria veure, fins i tot, si no fóra millor que una part d'aquests recursos --i alguns dels ja existents-- fossin destinats, per exemple, a potents

accions locals de millora de la qualificació professional, procurant que persones, amb feina o sense, ajudin a elevar el nivell de coneixements de persones, sense feina, que ho necessitin, i fent que ensenyar i aprendre sigui, durant un període, una tasca remunerada per uns i altres. I no oblidem que moltes de les tasques derivades de l'aplicació de la llei de dependència es podrien enfocar amb molt més contingut professional i de valor afegit, resolent problemes socials i creant en el futur més ocupació, però també més riquesa.

* Enginyer, exministre d'Indústria.